

ACTIVITATEA ORGANIZAȚIILOR INTERNAȚIONALE ÎN GESTIONAREA CRIZEI COVID-19

THE ACTIVITY OF INTERNATIONAL ORGANIZATIONS IN COVID-19 CRISIS MANAGEMENT

[https://doi.org/10.52327/1813-8489.2021.2\(110\).09](https://doi.org/10.52327/1813-8489.2021.2(110).09)

CZU: 341.1:614.4

Svetlana CEBOTARI,
doctor habilitat, conferențiar universitar,
Universitatea de Stat din Moldova,
Academia de Administrare Publică

SUMMARY

One of the most discussed issues in academia, but also in the discourse of polemologists, political scientists, economists and specialists in other fields is the issue regarding the impact of the COVID-19 virus on international security. Although all the attention of the international community has been focused on the emergence of the COVID-19 virus and its impact on the individual, societal, human and interpersonal relationships, it is worth paying attention to the involvement of international organizations in managing the COVID-19 crisis.

This article aims to highlight the role and involvement of international organizations in managing the COVID-19 crisis. The involvement of the United Nations, specifically of the UN Security Council, in the management of issues related to the COVID-19 crisis will be examined. The activity of the World Health Organization, the European Union, the North Atlantic Alliance in the management of the COVID-19 pandemic will also be examined.

Keywords: *United Nations, UN Security Council, World Health Organization, European Union, North Atlantic Alliance, COVID-19 crisis.*

REZUMAT

Una dintre cele mai discutate probleme în mediul academic, dar și în discursul polemologilor, politologilor, economiștilor și al specialiștilor din alte domenii este problema cu referire la impactul virozei COVID-19 asupra securității internaționale. Deși toată atenția comunității internaționale a fost axată asupra emergenței virozei COVID-19 și a impactului acesteia asupra individului, societății, relațiilor interumane și interpersonale, merită să fie acordată atenție implicării organizațiilor internaționale în gestionarea crizei COVID-19.

Prezentul articol are drept scop de a reliefa rolul și implicarea organizațiilor internaționale în gestionarea crizei COVID-19. Vor fi supuse examinării implicarea Organizației Națiunilor Unite, mai exact al Consiliului de Securitate al ONU în gestionarea problemelor cu referire la criza COVID-19. De asemenea, este examinată și activitatea Organizației Mondiale a Sănătății, a Uniunii Europene, a Alianței Nord Atlantice în gestionarea pandemiei COVID-19.

Cuvinte-cheie: *Organizația Națiunilor Unite, Consiliul de Securitate al ONU, Organizația Mondială a Sănătății, Uniunea Europeană, Alianța Nord Atlantică, criza COVID-19.*

Una dintre cele mai discutate probleme în mediul academic, dar și în discursul polemologilor, politologilor, economiștilor și al specialiștilor din alte domenii este problema cu referire la impactul virozei COVID-19 asupra securității internaționale. Deși toată atenția comunității internaționale a fost axată asupra emergenței virozei COVID-19 și a impactului acesteia asupra individului, societății, relațiilor interumane și interpersonale, merită să fie acordată atenție implicării organizațiilor internaționale în gestionarea crizei COVID-19.

Astfel, principala instituție cu asemenea atribuții în domeniul securității este Organizația Națiunilor Unite (ONU), în special Consiliu de Securitate-for decisiv. Pe fundalul emergenței virozei, atenția comunității internaționale pentru activitatea Consiliului de Securitate este una atentă. În condițiile emergenței virozei, merită să fie acordată o atenție specială activității Consiliului de Securitate al ONU.

Pentru o mai bună comprehensiune a activității Consiliului de Securitate al ONU, apare necesitatea de a face o analiză atentă a activității acestei instituții. Astfel, la un interval de aproximativ trei luni de la emergența virozei COVID-19, Secretarul general al Organizației Națiunilor Unite a avertizat că organismul mondial se confruntă cu „cel mai grav test” de la fondarea sa de acum 75 de ani, întrucât pacea și securitatea mondială sunt amenințate de pandemia coronavirusului. Este prima dată în istoria activității ONU, când cei 15 ambasadori ai săi au avut o sesiune pe tema pandemiei [10]. De asemenea, în cadrul discursului său, Secretarul general António Guterres a avertizat Consiliul de Securitate al ONU că pandemia coronavirusului amenință pacea și securitatea internațională, deoarece aceasta ar putea duce la o creștere a tulburărilor sociale și a violenței care ar submina în mod semnificativ capacitatea comunității internaționale de a combate boala [11], iar

în viitor, „angajamentul Consiliului de Securitate va fi esențial pentru asigurarea păcii și pentru diminuarea securității internaționale condiționată de emergența pandemiei Covid-19”. Consiliul de Securitate, care are cincisprezece membri, dintre care cinci sunt permanenți, Franța, Regatul Unit, Statele Unite, China și Rusia, este principalul organ pentru menținerea păcii și securității internaționale. Deciziile sale sunt de natură coercitivă, aceasta din urmă are o gamă largă de puteri dacă găsește o amenințare sau un atac la pace și securitate internațională [12]. „Pentru a depăși pandemia, conform poziției Secretarului general, este necesar de unit toate eforturile [13]. Convocarea ședinței Consiliului de Securitate a fost făcută la inițiativa Germaniei. Astfel, cea mai puternică instituție a Organizației Națiunilor Unite a emis primul său comunicat de presă. Conform Documentului, din data de 23 martie 2020, a fost exprimat sprijinul pentru toate eforturile legate de consecințele posibile ale pandemiei COVID-19 în țările afectate de conflict și a reamintit nevoia de unitate și solidaritate cu toți cei afectați. Deși comunitatea internațională se află la o fază incipientă a crizei COVID-19, există speranțe că, cu eforturi colective, la nivel mondial, în următoarele 6 luni avansarea violentă a virozei să înceteze [17].

La nivel internațional, multe instituții acționează zilnic pentru a lupta împotriva pandemiei Covid-19 și / sau a consecințelor acesteia, în conformitate cu principiul de specialitate al organizațiilor internaționale. În fruntea acestor organizații se află OMS, o organizație specializată a sistemului Națiunilor Unite care acționează prin identificarea, de exemplu, a producătorilor de truse de diagnostic, organizarea cercetărilor în jurul vaccinului, strângerea de fonduri, monitorizarea răspândirii globale a virusului etc.. Alte organizații, cum ar fi OMC au de asemenea un rol în gestionare - economică și financiară a pandemiei.

Organizația Mondială a Sănătății are o istorie de 72 de ani și funcționează ca o agenție specială în cadrul Națiunilor Unite. A fost fondată la data de 7 aprilie 1948 [20]. Astăzi organizația reunește 192 de state membre, pe care le sprijină în dezvoltarea sănătății și în consolidarea serviciilor de sănătate. De asemenea, stabilește norme și standarde internaționale, conduce instruirea personalului, promovează cercetării și supraveghează epidemiile. În acest din urmă domeniu, statele membre ale OMS au adoptat în anul 1951 Regulamentul Internațional de Sănătate (RIS). Prin acest Regulament, statele s-au angajat să „prevină răspândirea internațională a bolilor [...] și să le răspundă cu acțiuni proporționale de sănătate publică [...], evitând crearea de bariere inutile pentru traficul și comerțul internațional”.

Conform prevederilor Regulamentului, organizația are dreptul de a declara o urgență internațională în domeniul sănătății publice (stare care a fost declarată la data de 30 ianuarie 2020, solicitându-se statelor să ia măsuri pentru combaterea coronavirusul). Pentru prima dată Regulamentul a fost revizuit în anul 1969, însă, ținând cont de evoluția bolilor infecțioase și a crizelor epidemice care s-au înmulțit de la sfârșitul secolului XX, acesta s-a dovedit a fi inadecvat activității OMS. După zece ani de reflecții influențate de crize și epidemii (în special epidemia SARS), textul Regulamentului a fost supus revizuirii în 2005. Conform noilor modificări introduse în textul Regulamentului, Direcția Generală a OMS poate declara o urgență internațională în domeniul sănătății, care îi permite să facă recomandări și să solicite mobilizarea comunității internaționale în ansamblu. De asemenea, Direcția Generală a OMS poate convoca Comitetul de urgență compus din experți, al cărui aviz este doar consultativ. În 2009, în timpul pandemiei H1N1, decizia de a păstra identitatea celor 16 membri ai Comitetului secret, pentru a-i proteja de influențe externe, a contribuit de

fapt la suspiciunile de coliziune între OMS și industria farmaceutică. De asemenea, RSI solicită statelor să elaboreze mijloace pentru a asigura controlul „evenimentelor de sănătate publică” pe teritoriul lor. Situația epidemică din toamna anului din 2019, a demonstrat că doar 57 % dintre state au dezvoltat capacitățile minime necesare de a face față unei stări excepționale. Epidemia de Ebola din Africa de Vest din anul 2014 a reamintit necesitatea de a sprijini în prealabil statele fragile în vederea consolidării sistemelor lor de sănătate și de a interveni rapid atunci când o epidemie apare pe teritoriul lor. Din acest motiv, în 2016, OMS a pus în aplicare un program de urgență în domeniul sănătății, cu propriul buget, și care dezvoltă capacitățile operaționale de intervenție mai rapid, în special în statele fragile (OMS a trimis, de exemplu, pachete de testare pe continentul african).

Cu toate că Regulamentul este un document legal, nu există mecanisme speciale de aplicare pentru o țară pe care să le poată exercita OMS. Activitatea sa este susținută de către statele membre, inclusiv SUA. Această legislație impune ca țările să alerteze la comunitatea internațională prin intermediul organismului, atunci când au probleme ce vizează prezența anumitor boli. Prima probă pentru acest regulament a fost pandemia de gripa H1N1 din anul 2009. În cazul dat, OMS a fost acuzată de acțiuni rapide și exagerate într-un moment de criză economică. Câțiva ani mai târziu, în 2014, poziția criticilor cu referire la activitatea OMS a fost contrară: se consideră că OMS a reconfirmat tardiv declanșarea bolii Ebola în Africa occidentală (boala a răpus mai mult de 11.300 de vieți) [20].

Drept urmare, statele ar trebui să stabilească mecanisme de supraveghere la nivel național și să raporteze „evenimente de sănătate publică” (precum detectarea cazurilor de boli infecțioase, cum ar fi Covid-19) către OMS. Epidemia de Ebola din 2014 în

Africa de Vest a subliniat că aceasta necesită sisteme de sănătate bine organizate și bine finanțate. OMS este apoi responsabilă de diseminarea informațiilor către alte state membre și de coordonarea răspunsului internațional [19].

Organizația Mondială a Sănătății a devenit cea mai populară instituție în perioada crizei COVID-19. Activitatea OMS în timpul epidemiei de COVID-19 este tot mai mult contestată, printre motivele principale numărându-se: subestimarea inițială (de ex. în ceea ce privește contagiozitatea); intervențiile intempestive (de ex. declararea unei urgențe la nivel internațional în domeniul sănătății publice – PHEIC – și, ulterior, a unei pandemii); orientările contradictorii (de ex. privind utilizarea echipamentelor personale de protecție – PPE); concesiile făcute guvernului chinez, în pofida responsabilității sale în propagarea contagiunii, chiar și când acesta a încercat să transfere răspunderea pe umerii altor state, îndeosebi a unui stat membru al UE- Italia.

Nu mai puțină atenție în gestionarea crizei Covid-19 o merită activitatea Uniunii Europene. Deși tardiv, Uniunea Europeană (UE) a reușit să elaboreze măsuri regulatorii și financiare pentru a contracara efectele crizei sanitare și a stimula pe cale normativă solidaritatea între statele europene. UE a reacționat anevoios la primele semnale ale răspândirii virusului COVID-19. Au lipsit mecanisme dedicate protecției sanitare a europenilor și contracarării rapide, coordonate și unificate, a pericolelor epidemiologice de această anvergură. Solidaritatea europeană între UE și statele membre, dar, în primul rând, între statele membre, a fost pusă la încercare de ascensiunea interesului național. Unele guverne europene au fost debordate de rezezierea transiterii virusului, iar altele au recurs la acțiuni necoordonate, precum restricționarea comercializării cu echipament medical sau a circulației interstatale.

Inexistența unor instrumente imediat

disponibile a generat un val de creativitate din partea instituțiilor europene. Dar măsurile excepționale au fost lansate doar acolo unde UE are atribuții exprese, neîngrădite de competențele autorităților naționale (ajutorul de stat, piața comună internă, achizițiile publice, circulația internă a bunurilor etc.). Cele 27 de țări membre (plus Marea Britanie, care este în proces de tranziție până la 31 decembrie 2020) și șase țări non-UE, participante la Mecanismul European de Protecție Civilă, activat de Italia, nu au reacționat. Deși UE a fost criticată aspru pentru neasigurarea solidarității europene, în realitate, tratatele europene nu îi permit să acționeze diferit [4].

În general, în conformitate cu articolul 6 litera a) din Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene (TFUE), Uniunea are în competența sa acordarea sprijinului și protejării în scopul îmbunătățirii sănătății umane. Uniunea nu poate susține, coordona sau completa acțiunea țărilor UE în acest domeniu. Actele obligatorii din punct de vedere juridic ale Uniunii adoptate pe baza competențelor de susținere nu pot atrage armonizarea legislațiilor sau a reglementărilor statelor membre. De o importanță deosebită este clarificarea faptului că există o regulă specifică, și anume articolul 168 TFUE, care, pe lângă faptul că reprezintă baza legală substanțială pentru intervențiile de urgență, stabilește un principiu general de importanță deosebită în această problemă, cu condiția ca „în definiție și în punerea în aplicare a tuturor politicilor și activităților Uniunii trebuie să asigure un nivel ridicat de protecție a sănătății” [2]: prin urmare, protecția sănătății este o condiție prealabilă și un rol principal în acțiunea Uniunii Europene, sub auspiciile principiului precauției. Se menționează că, prin derogare de la competența generală de sprijin și în conformitate cu articolul 4 alineatul (2) litera (k) al TFUE, Uniunea împărtășește competențele sale cu cele ale statelor membre în ceea ce

privește problemele comune de securitate în domeniul de sănătate publică. Deși principiul subsidiarității în acest domeniu este înțeles într-un sens deosebit de restrictiv de către miniștrii sănătății și de către statele membre, reticenți în a vedea influența Uniunii Europene asupra sistemelor lor de sănătate încă mai există [16].

Astfel, Tratatul de la Lisabona a introdus o competență complementară Uniunii Europene în adoptarea acțiunilor menite să sprijine, să coordoneze și să integreze acțiunile statelor membre, printre altele în domeniul protecției civile. În acest sens, articolul 6, litera f) reprezintă norma primară prevăzută pe bază legală pentru dezvoltarea ulterioară a unui corp real de legislație care poate fi atribuit categoriei așa-numitelor Legea UE privind reacțiile în caz de catastrofe [18] vizează abordarea dezastrelor sau a catastrofelor, adică „orice situație care are sau poate avea consecințe grave asupra oamenilor, mediului sau proprietății, inclusiv a patrimoniului cultural” [14]. Legea privind reacțiile în caz de catastrofe constă în principal din trei instrumente [3].

În primul rând, la nivel preventiv, „mecanismul european de protecție civilă” introdus prin Decizia 1313/2013 / UE, adoptat în baza articolului 196 TFUE, stabilește, printre altele, o competență comună a Uniunii Europene pentru: (i) să sprijine și să completeze acțiunile statelor membre nu numai la nivel național, ci și la nivel regional și local, în ceea ce privește prevenirea riscurilor, pregătirea actorilor de protecție civilă din statele membre și intervenția în caz de dezastre naturale; (ii) să promoveze o cooperare operațională rapidă și eficientă în cadrul Uniunii între serviciile naționale de protecție civilă; (iii) și să favorizeze consecvența acțiunilor întreprinse la nivel internațional în domeniul protecției civile [12]. Această dispoziție este în măsură să reprezinte temeiul legal pentru o intervenție legislativă în conformitate cu procedura le-

gislativă obișnuită de către Parlamentul European și Consiliu, depășind astfel legislația anterioară în temeiul căreia orice intervenție în materie de către Uniunea Europeană trebuia adoptată în unanimitate de către Consiliu, cu simpla consultare a Parlamentului. În plus, această regulă introduce un mijloc de a solicita ajutor statelor membre, cu intervenția altor state în mod voluntar. Pe baza acestui mecanism, Comisia Europeană a decis, la 19 martie 2020, crearea unei escorte strategice („rescEU”), adică o rezervă europeană comună, de echipamente medicale de urgență precum ventilatoare, măști de protecție și consumabile de laborator pentru țările din UE care au nevoie [29].

Mecanismul european de protecție civilă, și-a găsit o aplicare în asistența și repatrierea cetățenilor UE din întreaga lume. În al doilea rând, vizează o intervenție activă în combaterea crizei în curs. Astfel, articolul 222 alineatul (1) al TFUE prevede clauza de solidaritate conform căreia Uniunea Europeană este obligată legal să sprijine orice stat membru care este victima unui atac terorist sau a unui dezastru natural, dacă statul membru solicită acest lucru. De asemenea, regula prevede, că „Uniunea mobilizează toate instrumentele de care dispune, inclusiv mijloacele militare puse la dispoziția sa de către statele membre, pentru a oferi asistență unui stat membru pe teritoriul său, la cererea autorităților politice, în caz de dezastru natural [...]”. Prin urmare, pe baza acestei reguli, statele membre sunt obligate să intervină în sprijinul statului membru care o solicită prin adoptarea celor mai adecvate măsuri. Până în prezent, regula nu a fost invocată niciodată de către statele membre. Cu toate acestea, în ciuda lipsei unei obligații legale în acest sens, au existat numeroase gesturi de solidaritate în cadrul Uniunii Europene: Franța a donat Italiei un milion de măști, iar Germania a trimis 7 tone de materiale medicale (inclusiv bani și măști anestezice) în Italia și 100 de

pacienți italieni au fost acceptați spre tratament în terapie intensivă [9].

Prin Decizia 1082/2013 / UE se introduce o prevedere privind amenințările grave la adresa sănătății, supravegherea epidemiologică, monitorizare, avertizare timpurie și lupta împotriva amenințărilor transfrontaliere grave la adresa sănătății, inclusiv planificarea pregătirea și răspunsul în legătură cu aceste activități, în vederea coordonării și integrării politicilor naționale. În acest context, pe lângă măsura de urgență, merită atenție lansarea de către Comisia Europeană a unei proceduri de achiziții efectuate în comun, într-o manieră accelerată și partajată la nivelul a 26 de state membre, pentru a permite achiziționarea rechizite medicale necesare din partea Uniunii Europene [29].

În contextul pandemiei Covid-19, UE a luat măsuri de politică în domeniul concurenței. Din perspectivă microeconomică, politica de concurență pe piața internă este supusă prevederilor art. 107 și 110 a TFUE și a acordurilor de concurență restrictive. Astfel, conform prevederilor, ajutorul de stat reprezintă un instrument important de intervenție a Direcției Generale pentru concurență a Comisiei Europene și are ca scop împiedicarea statelor să intervină în operațiune prin ajutor economic. În acest scop, ori de câte ori o resursă atribuită apariției unui avantaj (financiar sau economic) în favoarea unei societăți care nu ar putea să o primească în condiții normale de piață, cu prejudicii în consecință a concurenței și a comerțului între Statele membre, Comisia Europeană poate interveni. Un astfel de ajutor este interzis, cu excepția mai multor clauze de salvagardare. În special, există două instrumente de flexibilitate furnizate statelor membre. În primul rând, paragraful 2 litera b) al articolului 107 din TFUE prevede compatibilitatea juris et de jure cu piața internă a ajutorului destinat remedierii daunelor cauzate de dezastre naturale sau alte evenimente excepționale.

În acest sens, regula permite statelor membre să compenseze companiile pentru daunele cauzate de evenimente extraordinare, luând măsuri în sectoarele transportului aerian și turism. În plus, paragraful 3 litera e) din articolul 107 din TFUE introduce o clauză de flexibilitate care prevede că „alte categorii de ajutoare, determinate prin decizia Consiliului, la propunerea Comisiei Europene”, pot fi considerate compatibile cu piața internă. În aplicarea acestei dispoziții, Comisia Europeană a adoptat câteva dispoziții urgente și provizorii pentru a permite statelor membre să utilizeze pe deplin această flexibilitate în scopul sprijinului economiei. Această clauză de flexibilitate în vederea adoptării unui cadru temporar a fost invocată până astăzi doar în timpul crizei financiare din 2008 [7]. În mod specific, în cadrul cadrului temporar adoptat la 20 martie [9], statele membre pot acorda cinci tipuri de ajutor: (i) subvenții directe, scutiri fiscale selective și plăți în avans - cu un plafon de 800.000 EUR pentru fiecare companie - pentru companiile care se confruntă cu necesități urgente de lichiditate; (ii) garanții de stat pentru împrumuturile bancare contractate de companii pentru a permite băncilor să continue acordarea de împrumuturi clienților comerciali care au nevoie de acestea; (iii) împrumuturi publice subvenționate către companii cu dobândă favorabilă pentru a acoperi nevoia imediată de capital de lucru și pentru investiții; (iv) garanții pentru bănci care canalizează ajutoarele de stat către economia reală, prin exploatarea capacităților de creditare existente ale băncilor și folosirea lor ca canal de sprijin pentru întreprinderile mici și mijlocii („IMM-uri”); și (v) asigurarea de credit la export pe termen scurt.

Acest cadru temporar are ca scop urmărirea unui dublu obiectiv. Pe de o parte, permiteți statelor membre să acționeze rapid și eficient pentru a sprijini cetățenii și întreprinderile, în special IMM-urile, care

se confruntă cu dificultăți economice din cauza epidemiei COVID-19. Pe de altă parte, identificarea unui studiu de caz concret privind ajutorul care se încadrează în cadrul temporar pentru a analiza orice măsură de sprijin adoptată de statele membre în vederea unui cadru general care să țină cont de o perspectivă de viitor [1]. Astfel, principala preocupare, așa cum a reieșit din declarația Margrethe Vestager, vicepreședinte executiv, responsabil pentru politica în domeniul concurenței [15] este de a evita că „acest sprijin acordat companiilor unui stat membru, să nu dăuneze unității europene”. În acest sens, vicepreședintele executiv Vestager spune că „trebuie să ne putem baza pe piața unică europeană pentru a ajuta economia noastră să depășească epidemia și să se recupereze puternic după aceea”. Mai multe state membre au prezentat până în prezent diverse notificări și au fost aprobate de Comisia Europeană [21]. Cel de-al doilea aspect se referă la acordurile restrictive de concurență menționate în articolul 101 al TFUE, care sunt incompatibile cu piața internă și, prin urmare, interzise, dacă pot afecta comerțul dintre statele membre și dacă au ca obiect sau efectul prevenirii, restricționării sau denaturării concurenței pe piața internă. În acest context, conform comunicării Rețelei europene de concurență care este un grup informal ce reunește diferitele autorități naționale ale Uniunii Europene și ale Comisiei Europene) [8].

În scopul depășirii crizei COVID-19 Uniunea Europeană trebuie depună eforturi de solidaritate în scopul depășirii problemelor în domeniul sănătății și economiei. Uniunea Europeană a luat deja măsuri și continuă eforturile atât la nivel european, cât și pentru fiecare stat membru în parte. Astfel, Franța a fost prima țară care a încurajat Uniunea Europeană să evalueze amploarea crizei, solicitând reunirea extraordinară a Consiliului European (CE) la data de 10 martie 2020, cerând să se ia măsuri coordonate la frontiere

pentru a evita situațiile dificile. În contextul dezbaterilor privind adoptarea unor strategii de combatere a crizei Covid -19, șefii de stat și de guvern au adoptat șapte măsuri pentru a coordona eforturile de sănătate publică, pentru a proteja cetățenii europeni și pentru a atenua consecințele socio-economice ale epidemiei:

1. Să se împartă materialul medical (echipamente de protecție, respiratoare și echipamente de laborator) odată cu crearea primului stoc comun de materiale medicale și acordarea de contracte publice comune pentru achiziționarea de echipamente personale de protecție. Aceasta implică, de asemenea, un efort coordonat pentru creșterea capacităților de producție. În același timp, a fost impusă o autorizație privind exportul echipamentelor individuale de protecție în afara Europei.

2. Sprijinirea investigărilor privind crearea unui vaccin împotriva COVID-19 cu mobilizarea unui buget de 140 de milioane de euro.

3. Unificarea eforturilor pentru a permite reîntoarcerea în statele lor a cetățenilor europeni blocați în afara Uniunii.

4. Facilitarea circulației în spațiul Uniunii Europene a mărfurilor prin coridoarele prioritare la frontierele interne pentru furnizarea medicamentelor și materialelor de protecție în spitale, magazine și fabrici, în principal, dar și persoanelor atunci când este necesar, în special a lucrătorilor de frontieră și cetățenilor europeni care se întorc în țările lor.

5. Răspunderea la criză prin realocarea a 37 miliarde EUR din bugetul UE către politica de coeziune.

6. Sprijinirea companiilor și a lucrătorilor prin flexibilitatea reglementărilor privind ajutoarele de stat.

7. Suspendarea Pactului de stabilitate pentru a permite statelor membre să retragă normele bugetare în fața pandemiei [22].

„Acord”, a anunțat președintele Consiliului European Charles Michel pe Twitter

la ora locală 5:31 (3:31 GMT) la data de 21 iulie, 2020. În rezultatul Summit-ului care a durat (a început la data de 17 iulie dimineață). Fondul se ridică la 750.000 de milioane de euro (în jur de 860.000 de milioane de dolari SUA) și constă în 445.000 de milioane de dolari în subvenții și 410.000 de milioane de dolari în împrumuturi cu dobândă scăzută. Fondul încearcă să sprijine membrii blocului pentru atenuarea declinului economic cauzat de pandemia covid-19 [23]. Documentul reprezintă analiza acțiunilor întreprinse de către Uniunea Europeană în pe parcursul epidemiei de coronavirus și efectele acesteia asupra economiei. De asemenea, în Document sunt reflectate strategiile suplimentare de a face față unor provocări la adresa proiectului European [24].

În această perioadă de criză, UE și statele sale membre colaborează și se susțin reciproc, mobilizând resurse, asigurând livrarea de echipamente de protecție, stimulând cercetarea și sprijinind partenerii noștri din întreaga lume aflați la nevoie.

1. Încetinirea răspândirii virusului. Pentru a contribui la limitarea transmiterii virusului în Europa și dincolo de granițele acesteia, UE și-a închis frontierele externe pentru călătorii neesențiale, asigurând totuși în continuare circulația bunurilor esențiale pe teritoriul UE prin introducerea de culoare verzi. De asemenea, este descurajată deplasarea cetățenilor europeni în afara UE. Țările UE au convenit să înceapă eliminarea restricțiilor de călătorie pentru rezidenții anumitor țări terțe începând cu 1 iulie 2020. Centrul European de Prevenire și Control al Bolilor furnizează evaluări rapide ale riscurilor și actualizări epidemiologice pentru europeni.

2. Furnizarea de echipamente medicale, Țările UE au acces rapid la prima rezervă de echipamente medicale constituită vreodată, rescEU, cum ar fi ventilatoare mecanice și măști de protecție. În plus, UE a lansat patru licitații internaționale ample, care permit

statelor membre să achiziționeze în comun echipamente și seturi de testare.

3. Promovarea cercetării în vederea unui vaccin. Programul de cercetare Orizont 2020 al UE finanțează 18 proiecte de cercetare și 140 de echipe din întreaga Europă pentru a contribui la obținerea rapidă a unui vaccin împotriva COVID-19. Scopul este de a îmbunătăți diagnosticarea, pregătirea, managementul clinic și tratamentul. Programul asigură, totodată, finanțare pentru IMM-uri și startupuri în vederea unor soluții inovatoare de combatere a pandemiei, prin intermediul programului Accelerator al Consiliului European pentru Inovare.

UE a organizat un maraton online al donatorilor în vederea strângerii de fonduri pentru un vaccin. Inițiativa privind răspunsul global la coronavirus a permis atingerea unei sume promise de 15,9 miliarde EUR. Guvernele s-au angajat să asigure accesul universal la medicamentele pentru tratarea COVID-19. Totodată, acestea și-au luat angajamentul de a contribui la redresarea comunităților care au fost grav afectate de pandemie, într-un mod echitabil și just.

4. Repatrierea cetățenilor UE. Statele membre ale UE au acționat împreună pentru a le oferi cetățenilor UE din țări terțe sprijin consular și posibilitatea repatrierii. Peste 625 000 de europeni aflați în străinătate au beneficiat de efortul de repatriere coordonat cu sprijinul UE și aproximativ 600 000 de cetățeni au fost aduși acasă. Peste 85 000 de cetățeni blocați în întreaga lume din cauza pandemiei au fost aduși acasă datorită zborurilor comune de repatriere cofinanțate de la bugetul UE în proporție de până la 75%.

5. Stimularea solidarității europene. UE facilitează trimiterea de echipe medicale prin intermediul Corpului medical al UE, astfel încât echipele din diferite state membre să poată veni în sprijinul sistemelor de sănătate cele mai afectate de criză.

În spiritul solidarității, statele membre s-au ajutat unele pe altele. De exemplu:

Austria, Germania și Luxemburgul și-au pus unitățile de terapie intensivă la dispoziția pacienților olandezi, francezi și italieni aflați în stare critică. Polonia, România și Germania au trimis echipe de medici pentru a ajuta la tratarea pacienților din spitalele din Italia. Danemarca trimite Italiei ventilatoare mecanice și echipamente pentru spitale de campanie. De asemenea, UE a aprobat noi norme care permit statelor membre să solicite asistență financiară din Fondul de solidaritate al UE pentru a acoperi urgențele în materie de sănătate. Prin extinderea recentă a domeniului de aplicare al fondului, o sumă de până la 800 de milioane EUR va fi pusă la dispoziția statelor membre în acest an pentru combaterea pandemiei provocate de coronavirus.

6. Sprijinirea economiei. UE a avansat un pachet de sprijin în valoare de 540 de miliarde EUR pentru a face față crizei și pentru a sprijini lucrătorii, întreprinderile și statele membre. În plus, Banca Centrală Europeană furnizează 1 350 de miliarde EUR pentru reducerea datoriei publice pe durata crizei, precum și 120 de miliarde EUR sub formă de măsuri de relaxare cantitativă și 20 de miliarde EUR sub forma achizițiilor de titluri de stat. UE aplică flexibilitatea deplină a normelor fiscale ale UE pentru a ajuta autoritățile să sprijine sistemele de sănătate și întreprinderile și pentru a menține ocuparea forței de muncă în rândul populației în timpul crizei. Normele UE privind ajutoarele de stat au fost, de asemenea, relaxate, astfel încât guvernele să poată oferi lichidități economiei pentru a sprijini cetățenii și întreprinderile, salvând astfel locuri de muncă.

7. Protejarea locurilor de muncă. UE pune la dispoziția statelor sale membre 37 de miliarde EUR din fondurile structurale existente ale UE în 2020 pentru a combate criza provocată de coronavirus și pentru a sprijini asistența medicală, întreprinderile și lucrătorii. Pentru a se asigura că angajații își pot păstra locul de muncă atunci când

întreprinderile își întrerup activitatea ca urmare a crizei provocate de coronavirus, UE introduce un instrument de sprijin temporar (SURE) în valoare de până la 100 de miliarde EUR pentru a sprijini programele naționale în materie de șomaj tehnic.

8. Contribuția la redresarea UE. Pentru a ajuta UE să se redreseze în urma impactului economic și social al pandemiei, UE lucrează la un buget 2021-2027 revizuit, completat de un fond de redresare care va asigura o investiție masivă în creșterea economică și va sprijini cetățenii, întreprinderile și economiile noastre în următorii ani.

9. Sprijinirea partenerilor din întreaga lume. Criza provocată de COVID-19 reprezintă o provocare globală care necesită soluții globale. UE sprijină eforturile țărilor partenere în combaterea virusului, oferind sprijin financiar în valoare de aproape 36 de miliarde EUR pentru a răspunde crizei sanitare imediate și nevoilor umanitare generate de aceasta. În plus, UE a activat un pod aerian umanitar al UE pentru a furniza asistență umanitară prin utilizarea zborurilor de plecare fără încărcătură efectuate în timpul operațiunilor de repatriere. UE a sprijinit, de asemenea, înghețarea datoriei pentru țările în curs de dezvoltare, eliberând resurse extrem de necesare care să poată fi folosite pentru îmbunătățirea sistemelor de sănătate și pentru combaterea pandemiei.

10. Combaterea dezinformării legate de COVID-19. Toate statele membre și UE în ansamblu sunt amenințate de răspândirea deliberată a știrilor false în contextul pandemiei de COVID-19. UE contribuie la detectarea, denunțarea și combaterea dezinformării prin furnizarea de informații corecte și actualizate. De asemenea, UE colaborează cu platforme online pentru a promova sursele de informații fiabile, a deviraliza știrile false și a elimina conținutul ilegal.

UE a propus totodată acțiuni concrete care pot fi puse în practică rapid pentru a contracara valul masiv de informații false

sau care induc în eroare, inclusiv tentativele actorilor străini de a influența cetățenii și dezbaterile din UE. În același timp, UE va continua să asigure libertatea de exprimare și să sprijine mass-media, relațiile independente ale acestora fiind esențiale în timpul pandemiei provocate de coronavirus [31].

Un rol important în gestionarea crizei Covid-19 l-a avut și activitatea Organizației Tratatului Atlanticului de Nord (NATO). De la crearea sa în 1949, sarcina principală a Alianței, conform prevederilor articolului 5 din Tratatul de la Washington se axa pe operațiunile de apărare colectivă. Acest lucru a fost până la începutul anilor 1990, în ciuda schimbărilor strategice care au avut loc pe arena internațională. Deși emergența crizei Covid-19 a adus critici la adresa activității NATO, ca și alte organizații internaționale, Alianța a monitorizat îndeaproape evoluția epidemiei COVID-19 și toate țările membre ale acesteia au luat măsuri preventive. În contextul internațional actual, NATO, are drept obiectiv principal prevenirea conflictelor politice și dispune de capacități militare pentru operațiunile de gestionare a crizelor. Această organizație implică o strânsă cooperare între cele 30 de țări membre și cele 20 de țări partenere [25]. NATO în această problemă și cum a reacționat? Pentru o mai bună comprehensiune a implicării NATO în gestionarea crizei Covid-19, apare necesitatea de a face o scurtă analiză a prevederilor stipulate în textul tratatului de constituire a Alianței. Astfel, în conformitate cu articolul 5 din Tratatul Atlanticului de Nord este prevăzut dreptul la autoapărarea colectivă, clarificând responsabilitatea colectivă a alianței de a da răspuns unificat la un atac asupra oricăreia dintre părțile sale. Articolul 3 este, de asemenea, destul de semnificativ, precizând: „Pentru a atinge mai eficient obiectivele prezentului tratat, părțile, separat și în comun, prin intermediul unui ajutor de sine continuu și eficient și de ajutor reciproc, vor menține și

și vor dezvolta capacitatea individuală și colectivă de a rezista atacului armat”.

Din prevederile stipulate în articolele 5 și 3 reiese că țările membre individuale au obligația în timp de pace de a menține un nivel de receptivitate și pregătire care le permite să abordeze „vulnerabilitățile” în îndeplinirea misiunilor de apărare colectivă. Conform acestei interpretări, articolul 3 completează clauza de apărare colectivă din articolul 5 și arată că menținerea și consolidarea rezistenței statelor membre este, de asemenea, o obligație. Aceasta presupune că „vulnerabilitățile” care pot afecta răspunsul statelor membre în timpul situațiilor de urgență ar trebui eliminate în prealabil pe timp de pace, ca parte a procesului de pregătire a unui sistem rezistent. În acest context merită atenție reuniunea miniștrilor de externe a statelor membre a Alianței din 2 aprilie 2020. În cadrul acestei reuniuni secretarul general Jens Stoltenberg, a sugerat ca răspândirea bolilor infecțioase, cum ar fi Covid-19, să fie inclusă în categoria vulnerabilităților pentru NATO, împreună cu cele referitoare la amenințările transfrontaliere, amenințările precum terorismul internațional și atacurile asupra sistemelor spațiale cibernetice și externe. Se poate presupune, așadar, că NATO va purta discuții la scară largă privind dezvoltarea rezilienței împotriva epidemiilor la scară largă [26]. Printre misiunile de bază ale NATO de „apărare colectivă”, „gestionarea crizelor” și „securitate cooperativă”, aceste acțiuni pot fi incluse în categoria „gestionarea crizelor”, dar, în viitor, va fi conceput pentru răspunsuri la pandemii precum Covid-19 va fi derulat ca parte a unei misiuni de „apărare colectivă”. Acest lucru a fost sugerat în cadrul lucrărilor Summit-ului NATO de la Varșovia din 2016 că rezistența alianței militare ar fi sporită împotriva unei game diversificate de amenințări.

De asemenea, a existat o cooperare europeană între statele NATO prin intermediul

trii de externe dau asigurări că "NATO rămâne pregătită să îndeplinească sarcinile sale fundamentale, și anume apărarea colectivă, gestionarea crizelor și securitatea comună". [9]. NATO la rândul său, Organizația Nord Atlantică, a fost prinsă parțial pe nepregătite. NATO și-a redus principalul exercițiu militar din acest an, „Defender-Europe 20”, la care urmau să participe 37.000 de militari, în șase țări europene, fiind reduse în special trupele americane, din pricina epidemiei de coronavirus [28].

Alianța a reacționat rapid și eficient pentru a atenua impactul coronavirusului răspândit la începutul anului 2020. Continuă să contribuie la lupta care va duce la înfrângerea sa finală. Până în prezent, NATO a coordonat bine peste 350 de misiuni pentru transportul de personal medical și consumabile, construirea spitalelor de teren și furnizarea a zeci de mii de paturi de tratament. Demonstrând rolul lor esențial în răs-

punsul la crize, forțele militare aliate ajută la salvarea de vieți

Concluzii. Pandemia de COVID-19 prezintă o provocare mondială și necesită un răspuns la nivel mondial. În timpul acestei crize, organizațiile internaționale precum ONU, OMS, UE, NATO și-au intensificat eforturile privind gestionarea crizei Covid-19. În contextul luptei împotriva crizei Covid-19, important este prezența principiului solidarității consacrat în tratate, potrivit căruia, în situație de șoc exogen și simetric, care nu este cauzat de managementul economic (care nu poate invoca cu adevărat niciun risc de pericol moral), dar are efecte asimetrice mari, având în vedere vulnerabilitățile diferite ale statelor. Astfel, supunând analizei activitatea organizațiilor internaționale în condițiile prezenței pandemiei Covid-19, putem evidenția că acestea au avut o implicare directă în gestionarea crizei COVID-19.

BIBLIOGRAFIE

1. Arbia E., Biz C. L'Unione europea contro la pandemia di COVID-19: tra solidarietà per gestire l'emergenza sanitaria e adattamento degli strumenti esistenti, alla ricerca di un piano comune di rilancio. <https://www.giustiziainsieme.it/it/diritto-dell-emergenza-covid-19/1012-l-unione-europea-contro-la-pandemia-di-covid-19-tra-solidarieta-per-gestire-l-emergenza-sanitaria-e-adattamento-degli-strumenti-esistenti-alla-ricerca-di-un-piano-comune-di-rilancio>
2. Bruxelles: un plan pentru vindecarea UE. Finalul foiletonului european. <https://moldova.europalibera.org/a/bruxelles-un-plan-pentru-vindecarea-ue-finalul-foiletonului-european/30738841.html?fbclid=IwAR0p0Ueji2l0tXjTBcrjs0HPkVAcUMqAf5NWvDqChJwb2wG1jJCz4wkgObY>
3. Casolari F, Prime considerazioni sull'azione dell'Unione ai tempi del Coronavirus, Rivista Eurojust, Fascicolo n. 1 – 2020. <http://rivista.eurojus.it/>
4. Cenușă D. Efectele pandemiei - între solidaritatea UE și reziliența vecinilor estici, Op-Ed. https://www.ipn.md/ro/revista-ipn-a-evenimentelor-si-tendintelor-politice-16-22-7978_1072368.html
5. Cine finanțează Organizația Mondială a Sănătății, cea mai populară instituție a crizei COVID-19: OMS are mai mulți bani decât Crucea Roșie și Medici Fără Frontiere la un loc. <https://www.zf.ro/business-international/cine-finanteaza-organizatia-mondiala-a-sanatatii-cea-mai-populara-19241013>
6. Charte des Nations Unies de 1945. <https://www.un.org/fr/charter-united-nations/>
7. Comunicazione della Commissione — Quadro temporaneo per le misure di aiuto di

Stato a sostegno dell'economia nell'attuale emergenza del COVID-19 (2020/C 91 I/01), GU C 91/I 1, 20.3.2020.

8. Comunicazione congiunta del European Competition Network (ECN) su l'applicazione del diritto della concorrenza durante la crisi del Corona virus, 23 marzo 2020. https://ec.europa.eu/competition/ecn/202003_joint-statement_ecn_corona-crisis.pdf

9. "Coronavirus: solidarietà europea in azione". https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/coronavirus-european-solidarity-action_it

10. Coronavirus, uno de los mayores retos de la ONU desde su creación. <https://www.voanoticias.com/a/coronavirus-uno-de-m%C3%A1s-grandes-retos-de-onu-desde-su-creaci%C3%B3n/5366900.html>

11. COVID-19 amenaza la paz internacional, dice jefe de ONU. <https://www.20minutos.com/noticia/273161/0/aseguradoras-podran-recibir-dinero-por-perdidas-en-obamacare/>

12. Charte des Nations Unies de 1945. <https://www.un.org/fr/charter-united-nations/>

13. Covid-19: le Conseil de sécurité de l'ONU exhorté à s'unir, sa "raison d'être". <https://www.lesoleil.com/actualite/covid-19/covid-19-le-conseil-de-securite-de-lonu-exhorte-a-sunir-sa-raison-detre-a8407ed02e3a0d32225b70398b4cc9e4>

14. Decisione del Parlamento europeo e del Consiglio del 17 dicembre 2013 su un meccanismo unionale di protezione civile, decisione 1313/2013/UE GU L 347/924, 17 dicembre 2013.

15. Discorso del Vice presidente esecutivo Margrethe Vestager del riguardo aiuti di stato e misure tese ad affrontare l'impatto economico sullo Stato del COVID-19, del 13 marzo 2020, Bruxelles. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_20_467

16. Discorso della Presidente von der Leyen al Parlamento europeo riunito in sessione plenaria sulla risposta europea coordinata all'epidemia di COVID-19, 26 marzo 2020, Bruxelles. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/it/SPEECH_20_532

17. EL POTENCIAL IMPACTO DEL CORONAVIRUS COVID-19 EN LA SEGURIDAD. <https://www.ventasdeseguridad.com/2020033111968/noticias/empresas/el-potencial-impacto-del-covid-19-en-la-seguridad.html>

18. Gestri M. EU Disaster Response Law: Principles and Instruments, in AA. VV. A. Guttry, M. Gestri, G. Venturini, International Disaster Response Law, edizione 2012, T. M. C. Asser Press, The Hague, The Netherlands.

19. Guilbaud A. Que peuvent les organisations internationales face au coronavirus ? <https://www.latribune.fr/opinions/tribunes/que-peuvent-les-organisations-internationales-face-au-coronavirus-841890.html>

20. Gutiérrez I. La OMS, un órgano sin poder ejecutivo atrapado en el fuego cruzado entre EEUU y China en plena pandemia. https://www.eldiario.es/internacional/OMS-ejecutivo-EEUU-China-coronavirus_0_1016999259.html

21. La Commissione europea ha approvato un regime italiano di aiuti pari a 50 milioni di EUR per sostenere la produzione e la fornitura di dispositivi medici, come i ventilatori, e di dispositivi di protezione individuale, come mascherine, occhiali, camici e tute di sicurezza. https://ec.europa.eu/italy/news/20200322_Covid19_commissione_Ue_approva_regime_italiano_da_50milioni_per_produrre_dispositivi_medici_it

22. La solidaridad europea frente al COVID-19. <https://soundcloud.com/imatiasromero/el-impacto-del-covid-19-en-la-union-europea>

23. La Unión Europea llega a un acuerdo para crear un multimillonario fondo de re-

cuperación económica por la pandemia del coronavirus. <https://www.bbc.com/mundo/noticias-internacional-53481813>

24. La reacción de la Unión Europea ante el COVID-19. <https://www.abogacia.es/publicaciones/lecturas-recomendadas/covid19/la-reaccion-de-la-union-europea-ante-el-covid-19/>

25. L'OTAN, UN ACTEUR DE LA GESTION DU SPECTRE EN EUROPE. <https://www.anfr.fr/toutes-les-actualites/actualites/lotan-un-acteur-de-la-gestion-du-spectre-en-europe/>

26. OTAN evaluarán la respuesta de la alianza al coronavirus. <https://www.aa.com.tr/es/mundo/ministros-de-defensa-de-la-otan-evaluar%C3%A1n-la-respuesta-de-la-alianza-al-coronavirus/1805128>

27. NATO's Response to the Coronavirus Pandemic: Security Implication for Japan. https://www.spf.org/iina/en/articles/nagashima_01.html

28. NATO și UE pe fundal de coronavirus. <https://moldova.europalibera.org/a/nato-%C8%99i-ue-pe-fundal-de-coronavirus/30608266.html>

29. Public health. <https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/public-health>

30. Regolamento (UE) 2020/459 del Parlamento europeo e del Consiglio, del 30 marzo 2020, che modifica il regolamento (CEE) n. 95/93 del Consiglio, relativo a norme comuni per l'assegnazione di bande orarie negli aeroporti della Comunità, GU L 99, 31.3.2020, p. 1.

31. Strîmbovschi S. Măsurile adoptate de Uniunea Europeană pentru sprijinirea comunității de afaceri în contextul răspândirii pandemiei de COVID-19. <https://ccir.ro/2020/03/31/masurile-adoptate-de-uniunea-europeana-pentru-sprrijinirea-comunitatii-de-afaceri-contextul-raspandirii-pandemiei-de-covid-19/>

32. Столтенберг заявил о дееспособности НАТО, несмотря на коронавирус. <https://www.dw.com/ru/%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BB%D1%82%D0%B5%D0%BD%D0%B1%D0%B5%D1%80%D0%B3-%D0%B7%D0%B0%D1%8F%D0%B2%D0%B8%D0%BB-%D0%BE-%D0%B4%D0%B5%D0%B5%D1%81%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B8-%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%BE-%D0%BD%D0%B5%D1%81%D0%BC%D0%BE%D1%82%D1%80%D1%8F-%D0%BD%D0%B0-%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D1%80%D1%83%D1%81/a-52982555>

Prezentat: 07.06.21

E-mail: svetlana.cebotari@mail.ru